

Verslag van de eerste bijeenkomst met de Werkgroep Meldcode in de Kinderopvang

Datum: 13 oktober 2020

Aantal deelnemers: 40+

Doel en aanpak

De kinderopvang speelt een belangrijke rol in de strijd tegen kindermishandeling. Professionals zijn dagelijks in (nauw) contact met kinderen en gezinnen. Deze professionals zetten zich graag in voor het welzijn van de kinderen. Door de beladenheid van het onderwerp en alle andere dagelijkse hectiek, zakt de aandacht voor de signalering en aanpak van kindermishandeling soms weg.

Uit gesprekken en achtergrondinformatie weten we daarnaast dat de stappen “signaleren” en “gesprekken aangaan met ouders” door professionals nog steeds als heel lastig wordt ervaren. Handelingsverlegenheid belemmert de implementatie en het gebruik van de meldcode. Daarnaast worden knelpunten ervaren in de samenwerking met het onderwijs en met Veilig Thuis. Tot slot is er nog niet in iedere kinderopvangorganisatie voldoende ruimte om het hele team goed op te leiden in het gebruik van de meldcode.

De werkgroep zal concreet aan de slag gaan met:

- **Professionalisering:** Goede tips en voorbeelden uitwisselen, literatuur verspreiden en casussen bespreken. Experts uitnodigen op een bepaald onderdeel voor verdieping.
- **Input leveren voor landelijk beleid en de strijd tegen kindermishandeling:** Aandachtspunten van meerdere leden worden door de BK en BMK samengebracht en meegenomen naar relevante landelijke partijen en overleggen.

Workshop door Naomi Dessaur, eigenaar van Dessaur Trainingen en Naomi Maakt Bespreekbaar

Na een introductie van de spreker van deze sessie, gaan we aan de slag met de eerste en één van de belangrijkste uitdagingen in ons werk als aandachtfunctionaris: collega's motiveren om te signaleren en gesprekken aan te gaan met ouders. Ook wel 'stap 0' van de Meldcode: bereidwilligheid creëren bij professionals om te handelen. Als er bij pm'ers weerstand leeft om aan de slag te gaan, is het bijna onmogelijk om de volgende stappen van de Meldcode goed te kunnen doorlopen. We hebben pm'ers nodig om de eerste stappen (samen) mee te doorlopen.

Naomi vraagt aan de deelnemers:

Wat merk je als het gaat om weerstand van een collega?

Wat merk je aan het gedrag? Wat hoor je aan de taal?

Voorbeelden die worden genoemd zijn: bagatelliseren, angst voor aanspreken/veroordelen, angst voor gevolgen voor het kind, angst voor gevolgen voor de band met de ouders, onkunde (wat moet ik dan zeggen?), onzekerheid (zie ik het wel goed?), angst van de manager (die kan het ook afzwakken), angst voor verhalen in het dorp/ouders tegenkomen binnen een kleine gemeenschap.

Met behulp van een casus gepresenteerd door een trainingsacteur gaan de deelnemers vervolgens in kleine groepen uiteen en bespreken met elkaar hoe zij zouden reageren, welke taal ze gebruiken, hoe gaan ze om met de weerstand van collega's.

Tips en adviezen

Bij de plenaire terugkoppeling delen deelnemers tips en ervaringen met elkaar en wordt hiermee geëxperimenteerd in gesprek met de trainingsacteur. Een aantal tips die werden gedeeld zijn:

- Neem de tijd om de pm'er of gastouder uit te vragen over de kwestie, bevestig en complimenteer.
- Erken en luister goed wat ze voor signalen met je wilt bespreken.
- Een pm'er/gastouder heeft van de kant van de aandachtsfunctionaris tact en een bepaalde mate van luchtigheid nodig (stuur het niet gelijk een bepaalde kant op, zet niet gelijk acties uit ook al wil je het nog zo graag zo snel mogelijk aangepakt zien).
- Er moet een scherpe onderbouwing komen van de signalen, help daarbij.

- Er wordt opgemerkt dat er ook meer kennis moet komen over de meldcode bij ouders. Wat is het? Hoe wordt het gebruikt? Vooroordelen en angsten wegnemen. Hier kunnen we samen met BOinK mee aan de slag -> actiepunten BMK, BK en BOinK.

Een aantal punten vonden deelnemers sterk bij elkaar in de interactie met de trainingsacteur:

- Het samenvatten
- Het bedanken van de pm'er dat zij bij jou heeft aangeklopt
- Doorvragen wat de pm'er lastig vindt
- Doorvragen of het een incident of een patroon betreft
- Het erkennen van de (voor)gevoelens van de pm'er
- De tijd nemen voor het gesprek
- De pm'er laten reflecteren en meenemen in een volgende stap
- De verantwoordelijkheid (mede) bij de pm'er laten en het niet overnemen
- Het nagaan of de zorgen worden gedocumenteerd
- Bespreken hoe het gesprek met ouders zo goed mogelijk aangepakt kan worden, zonder dat het om een oordeel gaat.

'Stap 0'

Naomi legt uit dat een aandachtsfunctionaris vaak al in een veranderingsproces schiet (hoe gaan we dit aanpakken?), terwijl de pm'er daar nog niet zit. De pm'er moet eerst écht voelen dat ze er een verandering in gaat brengen. We zijn gauw geneigd om met adviezen te komen en te vertellen welke stappen er allemaal genomen moeten worden. De pm'er is daar doorgaans nog niet aan toe. We moeten eerst ingaan op wat er allemaal gebeurt en wat de pm'er nodig heeft om iets te gaan doen. Ondertussen moet ook het gesprek steeds teruggaan naar wat het kind nodig heeft. We willen dat de pm'er in beweging komt. Dat is 'stap 0: de bereidwilligheid creëren'.

Naomi geeft m.b.t. de casus nog de volgende tips:

- Als een pm'er vertelt waarom ze het moeilijk vindt om door te pakken, neem dat serieus en vraag er (eventueel op een ander moment) op door. Zullen we daar eens samen naar kijken? Kunnen we die gedachten samen tackelen?
- Je kunt zacht zijn op de relatie met de pm'er, maar duidelijk zijn over waar je je zorgen over maakt en dat het aangepakt moet worden.
- Als je iets in het dossier van het kind zet, moet je het ook bespreken met de opvoeders. Er mogen geen geheime dossiers worden gemaakt.
- Vul het gesprek met de ouders niet in (Bijvoorbeeld juist *niet*: 'ik begrijp dat jullie het heel druk hebben en daarom 's ochtends soms vergeten de luiers te verschonen...'). Geef terug wat je constateert en stel open vragen.

Hoe werk je aan de motivatie van collega's?

- Het mag best ongemakkelijk zijn

- Mensen gaan pas veranderen wanneer ze ervaren dat er een probleem is – maak het dus bespreekbaar
- Eerst zal een pm'er bijvoorbeeld moeten werken aan de pijn die er mogelijk aan ten grondslag ligt

Fases van verandering

In groepjes bespreken de deelnemers wat zij van weerstand vinden. Deelnemers ervaren weerstand niet per definitie als iets negatiefs. Weerstand brengt ook beweging. We zijn gewend om ons schrap te zetten tegen de mogelijke weerstand die het bij een ander oproept. Van tevoren bedenken waar mensen tegenaan lopen en dit benoemen helpt. Het kennen van de fases van verandering helpt.

Als je mensen de tijd geeft, zullen ze meer intrinsiek gemotiveerd zijn en blijven. Dat is effectiever dan dat er 'ja en amen' wordt gezegd, maar je niet zeker weet of het binnen is gekomen. Het voelt alsof je tegen je intuïtie in moet gaan door collega's de tijd te geven, je wilt zo snel mogelijk stappen ondernemen voor het kind. Daar zitten natuurlijk ook grenzen aan afhankelijk van het soort signalen.

Het team meenemen houdt nooit op. De aanpak kindermishandeling is per definitie teamwork. De dilemma's m.b.t. weerstand hebben continu aandacht nodig. Zet daarom niet alleen casuïstiek standaard op de agenda, maar ook dilemma's die mensen ervaren om aan de slag te gaan met de meldcode.

Tweede bijeenkomst

Op dinsdag 26 januari van 9.30 tot 11.30 uur zal de tweede bijeenkomst van de werkgroep plaatsvinden. Ook deze bijeenkomst zal online plaatsvinden en weer begeleid worden door de externe trainer en expert Naomi Dessaur. We zullen ons dan verder gaan verdiepen in seksueel misbruik. Ook willen we weer ruimte inbouwen voor het oefenen in groepjes, een terugkoppeling vanuit de vaste intervisiegroepen en het eventueel delen van ervaringen en adviezen die de BK en BMK mee kunnen nemen naar landelijke overleggen.